

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2023. gada 25. aprīlī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Senāta (turpmāk –
Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu
(pieteikums Nr. 48/2023),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu
atzīt likuma “Par valsts pensijām” 3. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētā
norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme)
91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka tiesības uz valsts sociālās apdrošināšanas
pensiju saskaņā ar šā likuma nosacījumiem ir Latvijas teritorijā dzīvojošām
personām, kas bijušas pakļautas valsts obligātajai pensiju apdrošināšanai.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par
to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ pantam;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot administratīvo lietu. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktam pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu kasācijas kārtībā, uzskata, ka norma, ko iestāde ir piemērojusi vai kas administratīvajā tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Pieteikuma iesniedzēja izskatīšanā kasācijas kārtībā ir administratīvā lieta Nr. A420294917, kas ierosināta pēc personas pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par vecuma pensijas piešķiršanu. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra atteikusi viņai pensijas piešķiršanu, pamatojoties uz apstrīdēto normu. Proti, tā konstatējusi, ka persona nedzīvo Latvijā un tādēļ neatbilst visiem apstrīdētajā normā ietvertajiem nosacījumiem, lai viņai piešķirtu valsts sociālās apdrošināšanas pensiju. Tādējādi no pieteikuma izriet, ka iestāde ir piemērojusi apstrīdēto normu un tā būs jāpiemēro arī Pieteikuma iesniedzējam, izskatot konkrēto administratīvo lietu kasācijas kārtībā.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma, ciktāl tā paredz valsts vecuma pensijas piešķiršanu tikai Latvijas teritorijā dzīvojošai personai, neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā likumdevējs neesot izpildījis tam no Satversmes 109. panta izrietošo pozitīvo pienākumu gādāt par personas tiesību uz sociālo nodrošinājumu vecuma gadījumā īstenošanu, jo, pieņemot apstrīdēto normu, nav ievērojis tiesiskās vienlīdzības principu. Apstrīdētā norma paredzot atšķirīgu attieksmi pret personām atkarībā no brīža, kad persona ir izbraukusi uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs – pirms vai pēc Latvijas pensijas pieprasīšanas un piešķiršanas. Ar apstrīdēto normu noteiktajai atšķirīgajai attieksmei neesot leģitīma mērķa un tā neatbilstot samērīguma principam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Pieteikums ir formulēts motivēta lēmuma veidā, tajā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam. Pieteikums atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par likuma “Par valsts pensijām” 3. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam” pēc Senāta pieteikuma (pieteikums Nr. 48/2023).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2023. gada 26. jūnijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš